

NPHARVEST – TYPEN TALTEENOTTO REJEKTIVEDESTÄ – UUSI ENERGIAEHOOKAS TEKNOLOGIA

Vesihuoltopäivät 2018

JuhoKajunen 24.5.2018

Sisältö

Miksi typpeä kannattaa ottaa talteen?

NPHarvest ja typen kierto

Pilotti ja testit

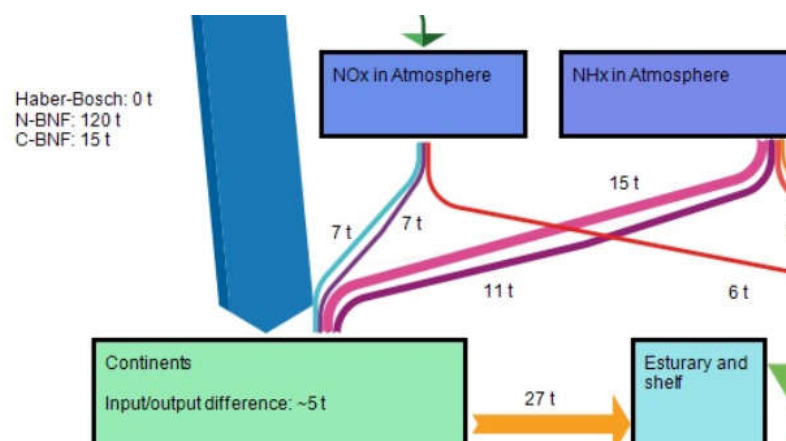
Tulokset

Typen talteenoton hyödyllisyys

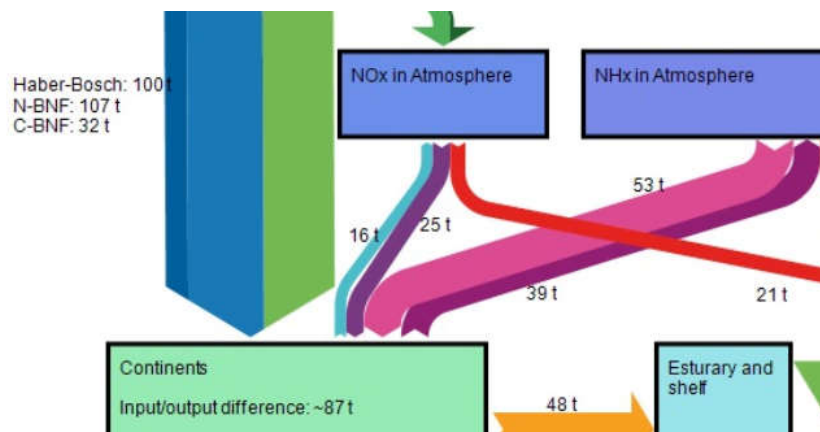
- Ihmiskopulaatio pystytään ruokkimaan tehokkaiden lannoitteiden käytön ansiosta
- Typeä sidotaan ilmakehästä Haber-Bosch prosessilla
  - Ilmakehän voidaan ajatella olevan loppumaton typpilähde
  - HB on kuitenkin hyvin energiaintensiivinen prosessi
    - 2 % mailman energiankulutuksesta kuluu tähän prosessiin (Liu 2014)
- Lannoitteiden käyttö kuitenkin muuttaa typen luonnollista kiertoa
  - Reaktiivisen typen määrä on kasvanut ja kasvaa luonnossa

Typpivirta 1860

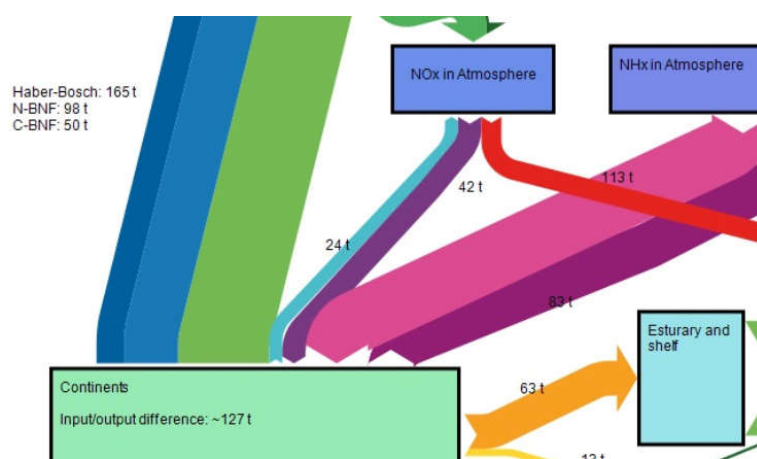
Modified from Galloway 2004

Typpivirta 1990

Modified from Galloway 2004

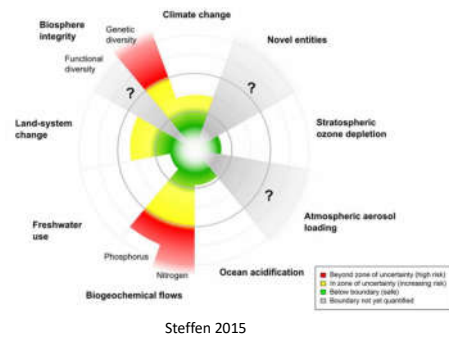
Typpivirta 2050

Modified from Galloway 2004

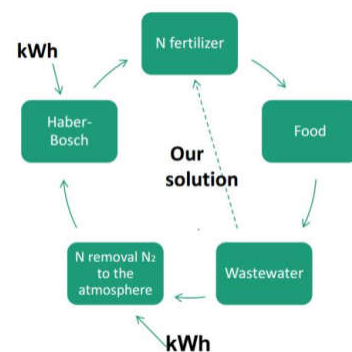
Typen turvallisen käytön rajapyykki (safe planetary boundary)

- Reaktiivisen typen määrän kasvu vaikuttaa monella tavalla, muun muassa:
  - Rehevöityminen
  - Otsonikato
  - Valtamerien happamoituminen
- Typen kierto on jo muuttunut pysyvästi (Steffen 2015)

NPHarvest

- Ajatuksena on vähentää energian kulusta ottamalla talteen typpi suoraan jätevedestä
- Prosessissa saostetaan myös fosforia
- Typen talteenottoteknologia perustuu hydrofobiseen kalvoon joka passiivisesti erottaa ammoniakkin jätevedestä
- Prosessikemikaaleina käytettiin kalsiumhydroksidia ja rikkihappoa
- Jätevetenä käytettiin Viikinmäen jätevedenpuhdistamon rejektivettä

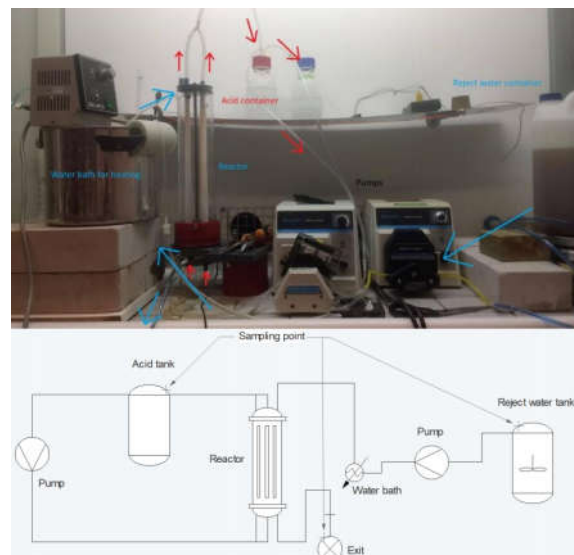

Työn tavoitteet

1. Rakentaa jatkuvatoiminen pilottireaktori ja optimoida sen toiminta typen talteenottoa varten
2. Kerätä tarpeeksi dataa prosessin ylös skaalaamista varten
3. Arvioida tekniikan taloudellista potentiaalia

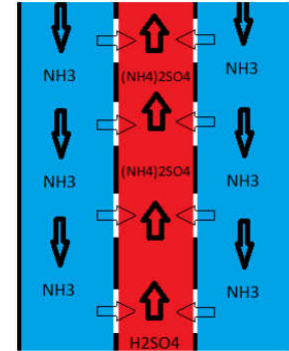
Labrapilotti

- Pieni kahden litran reaktori
- Sisällä kaksi kalvoputkea
- Happoa kierrätettiin, rejekti kulki systeemin läpi
- Optimoitavat parametrit
  - Rejektiveden hydraulinen viipymäaika reaktorissa
  - Hapon kiertonopeus
  - Rejektiveden pH
- Muita testattuja ominaisuuksia
  - Hapon tyyppi, kalvon paksuus ja kalvopinta-ala

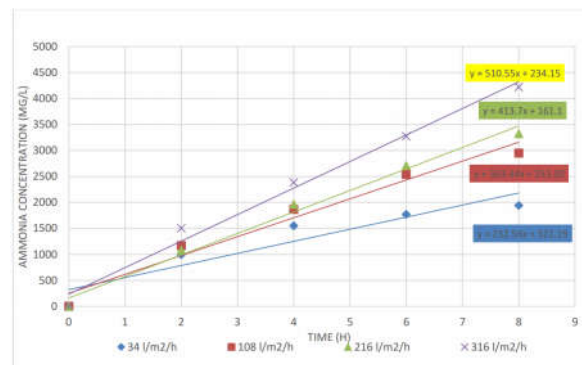
Reaktorin toimintaperiaate

- Rejektiveden pH nostettiin lisäämällä veteen kalsiumhydroksidia
- Ammoniumi -> ammoniakki
- Kiintoaineen saostuminen
- Hydrofobinen kalvo
  - Ammoniakki kulkeutuu kalvon läpi ja reagoi sen sisällä virtaavaan happoon
    - *Ammoniakki ja happo reagoivat ammoniumsulfaatiksi*

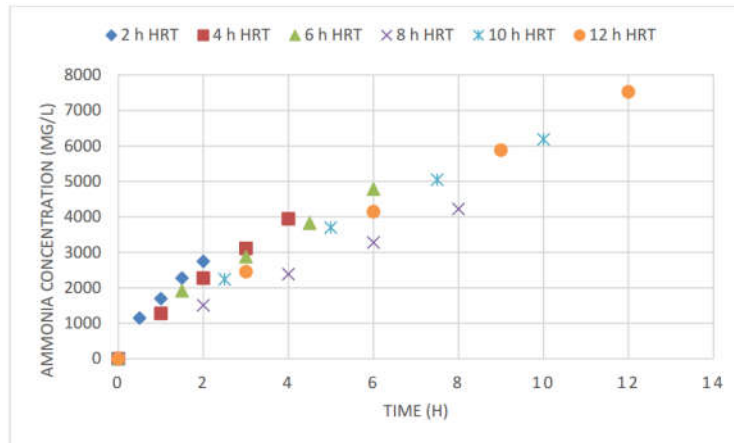

Tulokset

- Nopeampi happokierto jouduttaa ammoniakin kulkeutumista kalvo yli
- Kokeissa käytettiin 300 l/m²/h
- Pidempi hydraulinen viipymäaika paransi saantoprosenttia
- Hydraulinen viipymäaika ei kuitenkaan parantanut ammoniakin kulkeutumista kalvon yli

Tulokset

Tulokset

pH

- pH: nostaminen siirtää ammoniumi-ammoniakki-tasapainoa ammoniakin suuntaan
  - Parhaimmat tulokset saatiin kun pH oli yli 12

Kalvopinta-ala ja -paksuus

- Pinta-alan kasvattaminen nostaa saantoa
- Kalvon paksuudella ei ollut vaikutusta

Hapon tyyppi

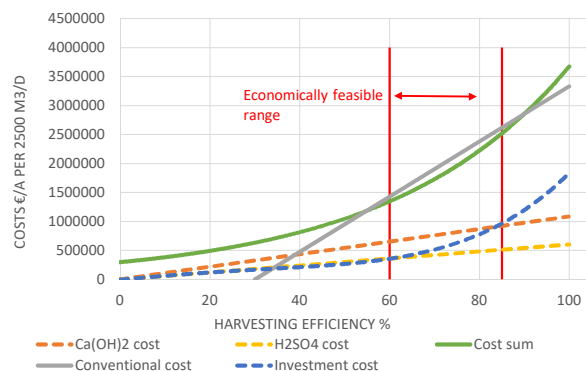
- Ei vaikutusta

Lopputuote

- Ammoniakkikonsentraatio hapossa oli tyypillisesti 4-6 g/l (3.2-4.9 g/l N; 15,3-22,9 g/l $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$)
- Teoreettisesti samalla laitteistolla maksimi ammoniakkikonsentraatio olisi 34 g/l (28 g/l N; 130 g/l $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$)
- Hapon vahvuuden kasvattaminen nostaisi lopputuotteen vahvuutta entisestään

Talousarvio

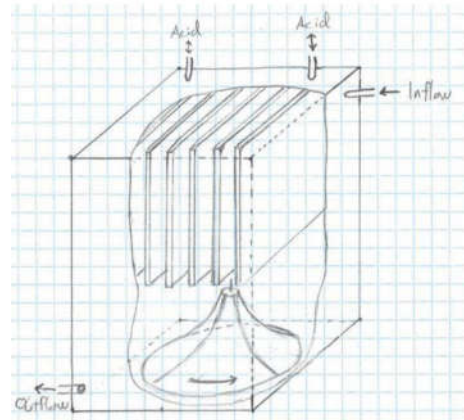
- Arvio tehtiin ajatellen laitosta, jossa tuotetaan rejektia, joka laitetaan takaisin puhdistusprosessiin sellaisenaan
- RW virtaama = 3000 m³/d
- Perinteisen prosessin kustannukset: 8 €/kg-N
- NPHarvest-prosessin osakustannukset
  - Kalsiumhydroksidi
  - Rikkihappo
  - Investointikustannus
- Ammoniumsulfaatilla ei oletettu olevan jälleenmyyntiarvoa

Conclusions

- Typen talteenotto tällä reaktorilla toimii
- Talteenottotehokkuus kasvoi lineaarisesti 2 ja 8 tunnin viipymääjan välillä
- 60 % talteenotto saavutettiin 8 tunnissa
- Prosessin arvioitiin olevan tietyissä tapauksissa taloudellisesti kannattava
- Taloudellisen kannattavuuden eteen pitää kuitenkin tehdä jatkotutkimusta
- Seuraavan vaiheen pilotti on suunnitteilla ja totetutetaan Viikinmäessä

Lähteet

- Galloway, J. (2004). Nitrogen Cycles: Past, Present, and Future. *Biogeochemistry*, 70(2), pp. 153-226
- Liu, H. (2014). Ammonia synthesis catalyst 100 years: Practice, enlightenment and challenge. *Chinese Journal of Catalysis*, 35(10), pp. 1619-1640.
- Steffen, W. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, 347(6223), pp. 736-747.
- Rothrock, M. (2013). Recovery of ammonia from poultry litter using flat gas permeable membranes. *Waste Management*, 33(6), pp. 1531-1538.